

Der er jo Ingen her, som har stillet Forslag om, at de Indskrænkninger, der bestaae med Hensyn til Godseiernes Benyttelse af Fæstegodsset, skulde hæves. Men der er derimod her Spørgsmaal om, hvorvidt disse Indskrænkninger skulde føres videre, og hvorvidt der skal træffes saadanne Foranstaltninger, som kunne gjøre baade Godseierne villige til at sælge og Fæsterne villige til at købe. Jeg troer derfor, at disse Citater ikke egentlig ere paa deres Plads i denne Sammenhæng, men jeg skal dog tillade mig at gjøre nogle enkelte Bemærkninger dertil. Jeg maa i det Hele taget bemærke — idet jeg udtrykkeligt fører til, at jeg ikke ønsker denne Udtalelse opfattet som paa nogen Maade henvendt til den ærede Drdfører; det er kun en almindelig Bemærkning med Hensyn til Citater — at man vistnok seer advarende Exempler paa Brug af Citater, idet man seer, at Folk kunne fordybe sig saaledes i at læse Andres Udtalelser, at de tabe Gynen til at danne sig en selvstændig Mening om Sagen. Man seer vistnok advarende Exempler derpaa, men jeg beder denne Yttring udtrykkelig opfattet som ikke sigtende til den ærede Drdfører. Jeg skal nu med Hensyn til den første Autoritet, som den ærede Drdfører paaberaabte sig, afdøde S. C. Larsen, udtale, at jeg har faaet den første Betledning til at blive bekendt med Fæstelovgivningen og til videre at uddanne min Mening derom gennem Forelæsninger i flere Aar af afdøde Larsen; navnlig om Landboretten og de dertil hørende Forhold; i Henhold til hvad han har lært og doceret, er min Mening om disse Forhold bleven uddannet. Men dernæst skal jeg bemærke, at alle saadanne Citater jo have deres Banffelighed, i Særdeleshed naar de blive anvendte under Forhold, hvor de, som jeg før bemærkede, ikke høre aldeles hjemme. Der er saaledes i den bekendte Betænkning, som er affattet af afdøde Larsen, og hvoraf den ærede Drdfører citerede flere Stykker i Gaarsmødet, blandt Andet ogsaa udtalt Noget, som den ærede Drdfører ikke citerede igaar. Der staaer nemlig i Rigsdagstidenden Sp. 1002 — jeg haaber, at det maa være mig tilladt at oplæse nogle faa Linier: „De Ret-

ttigheder med Hensyn til Bønderjorderne, som de ovenomhandlede Lovbud tydeligen tillægge Bøndestanden, ere ikke af den Natur, at de tilkomme noget enkelt Individ af denne Stand eller kunne gjøres gjældende af et saadant, men de tilkomme Standen i det Hele taget, eller“ — jeg beder ærede Medlemmer særdeles at mærke sig, hvad der nu kommer — „om man vil, Staten i Bøndestandens og den almindelige offentlige Interesse.“ Det er jo noget ganske Andet, end naar man derpaa vil støtte, at den enkelte Fæster eller hans Familie efter ham har en særlig Ret til det Fæstested, som han har i Fæste. Jeg bad ærede Medlemmer lægge Mærke til navnlig den Bending, som kom i Slutningen af det oplæste Stykke. Efterat det nemlig er sagt, at denne Ret ikke kan gjøres gjældende af noget enkelt Individ, men tilkommer Standen i det Hele taget, føies der til „eller, om man vil, Staten i Bøndestandens eller den almindelige offentlige Interesse.“ Jeg antager, at den ærede Drdfører væsentligst er kommen med disse Citater i Gaarsmødet for dertil at søge et Støttepunkt for Vædringsforslagene under Nr. 24 og 25; men dette Støttepunkt, som muligen kunde søges i de øvrige paaberaabte Udtalelser, troer jeg svinder meget væsentlig ind, naar man holder sig den Sætning, som jeg nys oplæste, vel for Die. Hvad der nemlig er Spørgsmaal om i disse Vædringsforslag under Nr. 24 og tildeels 25, er virkelig at forvandle Værdien af de Indskrænkninger, som Staten saavel i Bøndestandens som det Almenes Interesse, altsaa ogsaa i den øvrige Befolknings Interesse, har paalagt Brugen af Fæstegodsset, til en Pengesfordeel for det enkelte Individ eller særlig for den Familie, som er i Besiddelse af et vist bestemt Fæstested, og dette troer jeg er noget meget Forskjelligt. Hvad Paaberaabelsen af afdøde P. G. Bang angaaer maa jeg udtale, at ogsaa han er en Mand, for hvis Indsigt, Dygtighed og Retfærdighed jeg i høi Grad betor mig, men jeg kan ikke negte, at det var nær ved at fremkalde et Smil hos mig, da den ærede Drdfører igaar med saa megen Over paaberaabte sig ham, navnlig med Hensyn til, at Fæsterens Efterladtes sædvansmæssige Afgang til at faae